

การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นโดยใช้อักษรเบรลล์สำหรับนักเรียนผู้พิการทางสายตา

-- กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ และภาคกลาง --

ธีรัช ลอมศรี, **TAKATSUKA Naoko**

1. บทนำ

รายงานผลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่ได้รับทุนวิจัย Grant for Japan-Related Research Project ประจำปี 2555 ในเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นสำหรับผู้พิการทางสายตา” โดย Sumitomo Foundation ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีความประสงค์จะมอบทุนวิจัยดังกล่าว แก่อาจารย์ และนักวิจัยที่ถือสัญชาติของประเทศในเอเชีย ยกเว้นสัญชาติญี่ปุ่น และผู้รับทุนต้องเป็นผู้ที่อาศัยอยู่นอกประเทศญี่ปุ่นในระหว่างรับทุน มีความรับผิดชอบในการดำเนินโครงการวิจัยตามที่ได้เสนอ ที่มีโครงการวิจัยในด้านสังคมศาสตร์หรือมนุษยศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศญี่ปุ่น

ผลงานวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นสำหรับผู้พิการทางสายตา” เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ ดำเนินการเก็บข้อมูลมาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอน นักเรียนผู้พิการทางสายตา รวมถึงการสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียนจริง ซึ่งต่อยอดและขยายผลจากงานวิจัยในชั้นเรียนเรื่อง “การใช้อักษรเบรลล์ภาษาญี่ปุ่นในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนผู้พิการทางสายตา” ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการการประชุมนานาชาติเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษาในประเทศไทยให้นำเสนองานวิจัย และได้รับอนุญาตให้ตีพิมพ์บทความในเอกสารหลังการประชุมนานาชาติเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษาครั้งที่ 5

ข้าพเจ้าในฐานะผู้วิจัยหลักได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกองค์กร ทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอาจารย์ TAKATSUKA Naoko ตำแหน่งในขณะนั้นคือผู้เชี่ยวชาญภาษาญี่ปุ่น เจแปนฟาวน์เดชั่น กรุงเทพฯ ประจำการ ณ โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย เป็นผู้ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือด้านงานวิจัยนี้จนเสร็จสิ้นงานวิจัย

2. ที่มาและความสำคัญ

การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยนั้น ได้รับความนิยมนำขึ้นอย่างต่อเนื่อง สังเกตจากผลสำรวจสถาบันสอนภาษาญี่ปุ่นในต่างประเทศปี 2009 รายงานว่า ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากอดีตจนถึงปัจจุบัน มีจำนวนผู้เรียนที่สำรวจเมื่อปี 2009 จำนวน 42,400 คน มีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 35 (เจแปนฟาวน์เดชั่น, 2553) ไม่เพียงแต่นักเรียนปกติเท่านั้นที่สนใจเรียนภาษาญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น ยังมีนักเรียนกลุ่มที่พิการทางสายตาสนใจ และเลือกเรียนในแผนการเรียนภาษาญี่ปุ่น โดยผ่านโครงการโรงเรียนเรียนร่วม จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในชั้นเรียนที่มีเด็กพิการทางสายตาเกิดปัญหาขึ้น ด้วยเงื่อนไขทางด้านร่างกาย การรับรู้ และศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนพิการทางสายตาที่ต่างจากเด็กปกติ กล่าวคือ พัฒนาการทางด้านภาษาของผู้พิการทางสายตานั้นจะช้ากว่าเด็กปกติเพราะขาดประสบการณ์ในการมองเห็น และยังมีท่วงท่าของการพูดช้ากว่าคนปกติ จึงจำเป็นต้องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีรูปแบบที่แตกต่างออกไปจากชั้นเรียนที่มีเฉพาะเด็กปกติ

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 หมวดที่ 1 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตราที่ 5, 7 และ 8 ระบุว่าคนพิการมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษา ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ

แต่ละประเภทและบุคคล และให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ และต้องมีการปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประกาศกระทรวง ดังนั้นโรงเรียนที่อยู่ในเครือข่ายโรงเรียนเรียนร่วม และมีนักเรียนเรียนร่วม จะต้องจัดการเรียนการสอน และจัดการประเมินผลให้กับนักเรียนเรียนร่วม

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

- (1) ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย (เขตภาคเหนือตอนบน และภาคกลาง)
- (2) ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น สำหรับผู้พิการทางสายตาที่ใช้อักษรเบรลล์ญี่ปุ่น สื่อการสอน และวิธีการสอน

4. ขอบเขตงานวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านผู้เรียน

ศึกษาเฉพาะผู้เรียนที่พิการทางสายตา ที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นแผน ในโรงเรียนเครือข่ายโครงการโรงเรียนเรียนร่วม ในเขตภาคเหนือ และภาคกลาง

4.2 ขอบเขตด้านผู้สอน

ศึกษาเฉพาะการจัดการสอนของครูผู้สอนวิชาภาษาญี่ปุ่นทั้งชาวไทย และชาวญี่ปุ่น ในโรงเรียนเครือข่ายโครงการโรงเรียนเรียนร่วม ในเขตภาคเหนือ และภาคกลาง ไม่นับรวมครูพี่เลี้ยง หรือครูการศึกษาพิเศษ

4.3 ขอบเขตด้านการสอน

ศึกษาเฉพาะการสอน และการประเมินผลในรายวิชาภาษาญี่ปุ่น (ในฐานะภาษาต่างประเทศที่ 2) ที่เป็นแผนการเรียน(6คาบ/สัปดาห์) ไม่นับรวมวิชาเลือก หรือกิจกรรมชุมนุม ฯลฯ

5. วิธีการวิจัย

- (1) ใช้แบบสอบถามสำรวจจำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาญี่ปุ่นสำหรับผู้พิการทางสายตา จำนวนผู้พิการทางสายตาที่เรียนภาษาญี่ปุ่น ตำราที่ใช้ สื่อการสอนที่ใช้
- (2) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก สัมภาษณ์ห้องเรียน วิธีการสอน และปัญหาในการเรียนการสอน

6. การศึกษาอักษรเบรลล์ญี่ปุ่น

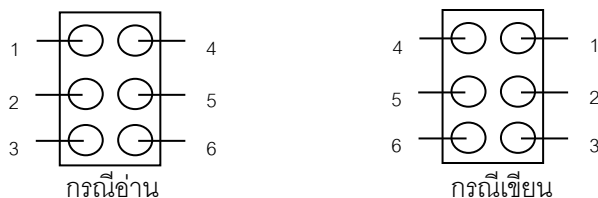
อักษรเบรลล์ หรือในภาษาญี่ปุ่นคือ 点字 ซึ่งเรียกตามลักษณะของตัวอักษรที่ปรากฏเป็นจุดนูนเล็กๆ ใน 1 ช่องจะประกอบด้วย 6 จุดตำแหน่ง ซึ่งนำมาสลับกันไปมาเป็นรหัสแทนอักษรของคนปกติ อักษรเบรลล์ภาษาญี่ปุ่นใช้แทนเสียง ดังนั้นรหัสตัวอักษรเบรลล์ภาษาญี่ปุ่นสามารถใช้ได้ทั้งตัวอักษรhiragana และ ตัวอักษรkatakana ส่วนตัวอักษรkanjiนั้นให้ใช้รหัสอักษรเบรลล์กับเสียงอ่าน

การเขียนอักษรเบรลล์จะใช้เครื่องมือเฉพาะที่เรียกว่า สเลท(Slate) และดินสอด(Stylus) การพิมพ์จะใช้เครื่องมือ

เรียกว่า เบรลเลอร์(Braille)คล้ายกับเครื่องพิมพ์ดีดทั่วไป มีเครื่องคอมพิวเตอร์ ที่มีโปรแกรมพิมพ์อักษรเบรลล์ และเครื่องพิมพ์อักษรเบรลล์ด้วย กระดาษที่ใช้จะหนาค้คล้ายกับกระดาษวาดรูป หรือสามารถใช้กระดาษถ่ายเอกสาร 2 แผ่นเย็บประกบกันแทนได้

การเขียนโดยใช้เครื่องมือนี้ต่างกับการอ่านอักษรเบรลล์ กล่าวคือการเขียนของผู้พิการทางสายตานั้นจะต้องใช้การกดเจาะกระดาษจากด้านหลังให้สูงขึ้น เพื่อให้สามารถอ่านได้ ดังนั้นการเจาะอักษรเบรลล์จะต้องเจาะแบบตรงกันข้ามกับรหัสอ่าน และต้องเริ่มเขียนจากช่องด้านหลังมาด้านหน้า ดังที่จะปรากฏในภาพ จุดสีดำแสดงถึงจุดตำแหน่งที่ใช้ จุดสีขาวแสดงถึงจุดตำแหน่งที่ไม่ใช้

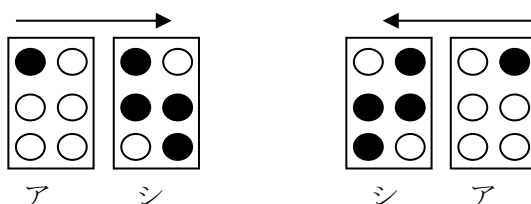
อักษรเบรลล์จะอ่านด้านหน้าจากซ้ายไปขวาที่เขียนตามแนวนอน หนึ่งเว้นวรรคที่มีหน่วย 1 หน่วยของอักษรเบรลล์ จะใช้ฐานการสร้างจาก 6 จุด ที่เรียงในแนวตั้ง 3 จุดและแนวนอน 2 แถว ตำแหน่งของจุดนี้จะเรียกว่า จุดที่ ①, จุดที่ ②, จุดที่ ③ จากด้านบนฝั่งที่ใกล้เว้นวรรคด้านหน้า และเรียกว่า จุดที่ ④, จุดที่ ⑤, จุดที่ ⑥ จากด้านบนฝั่งที่ใกล้เว้นวรรคด้านหลัง

ภาพที่ 1 ภาพแสดงเซลล์ และตำแหน่ง

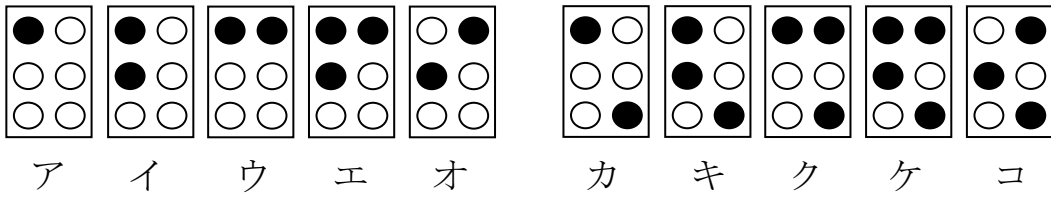

ภาพที่ 2 ภาพแสดงความแตกต่างระหว่างรหัสอ่าน กับรหัสเขียนอักษรเบรลล์ของตัวอักษร あ /A/

ภาพที่ 3 ภาพแสดงการเขียนจากช่องด้านหลังมาด้านหน้า

จากการศึกษาลักษณะของอักษรเบรลล์ภาษาญี่ปุ่น พบว่าเสียงสระของภาษาญี่ปุ่น 5 เสียงนั้น แสดงสระด้วยการประกอบในจุดที่ ①②④ และแสดงพยัญชนะด้วยการประกอบในจุดที่ ③⑤⑥ (ในกรณีอ่าน)ตามที่เป็นข้อยกเว้น วรรค ㄱ จะแสดงด้วยการวางตัวที่มีรูปเหมือนกับวรรค ア ไว้ในตำแหน่งที่ต่ำสุด และวรรค ㅏ จะแสดงโดยการเพิ่มจุดที่ ④ ตรงตำแหน่งนี้

ภาพที่ 4 ภาพแสดงรหัสแสดงเสียงสระ และพยัญชนะ

เสียงขุ่น เสียงกัก เสียงยาว และเสียงพิเศษ จะมีการใช้รหัสตามที่กำหนดไว้ ซึ่งมีหลักการกำหนดไว้เช่นกัน สัญลักษณ์ทางภาษาเช่น วงเล็บ เครื่องหมายคำพูด จะมีการกำหนดรหัส และมีวิธีการใช้เช่นเดียวกับสัญลักษณ์ทางภาษาของอักษรปกติ รวมถึงตัวเลขจะมีเครื่องหมายนำตัวเลข และใช้รหัสตัวเลข ซึ่งเป็นรหัสเดียวกันกับอักษรเบรลล์ภาษาอื่น

เมื่อคำมาประกอบกันเพื่อสร้างให้เป็นประโยคที่สมบูรณ์ มีหลักเกณฑ์ที่สำคัญคือ จะต้องเว้น 1 ช่องรหัส หากคำนั้นมีคำช่วยต่อท้ายให้เว้น หลังคำช่วย ท้ายประโยคให้จบประโยคด้วยเครื่องหมายจบประโยค 。 ตามรูปแบบการเขียนแบบปกติ

7. สภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นสำหรับนักเรียนผู้พิการทางสายตา

การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นสำหรับนักเรียนผู้พิการทางสายตาในระดับมัธยมศึกษาของภาคเหนือ และภาคกลางของประเทศไทยพบว่ามีการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในระดับมัธยมศึกษาขึ้นอยู่กับความปัจจัยต่างๆ เช่น โรงเรียนอยู่ในโครงการเรียนร่วมหรือไม่ มีครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถด้านอักษรเบรลล์หรือไม่ เป็นต้น

7.1 สภาพการณ์จัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นสำหรับผู้พิการทางสายตาในประเทศไทย

โรงเรียน	จำนวน ครูผู้สอน ภาษาญี่ปุ่น (คน)	จำนวนนักเรียนพิการทาง สายตาในปัจจุบัน(คน) (เรียนภาษาญี่ปุ่นแบบ แผนการเรียน)	จำนวนครู การศึกษา พิเศษ (คน)	ตำราที่ใช้สอน	วิธีการสอน ใช้/ไม่ใช้อักษรเบรลล์
ภาคเหนือ					
โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ	2	1	-	Akiko to tomodachi	ไม่ใช้อักษรเบรลล์
โรงเรียนธรรมราชศึกษา	1	6	-	Minna no nihongo	ไม่ใช้อักษรเบรลล์
โรงเรียนลำปางกัลยาณี	4	2	-	Akiko to tomodachi	ใช้อักษรเบรลล์
โรงเรียน	จำนวน ครูผู้สอน ภาษาญี่ปุ่น (คน)	จำนวนนักเรียนพิการทาง สายตาในปัจจุบัน(คน) (เรียนภาษาญี่ปุ่นแบบ แผนการเรียน)	จำนวนครู การศึกษา พิเศษ (คน)	ตำราที่ใช้สอน	วิธีการสอน ใช้/ไม่ใช้อักษรเบรลล์
ภาคกลาง					
โรงเรียนสันติราษฎร์ วิทยาลัย	1	-	-	Minna no nihongo	ใช้อักษรเบรลล์
โรงเรียนศรีอยุธยา	4	3	1	Akiko to tomodachi	ใช้อักษรเบรลล์

ตารางที่ 1 ตารางแสดงผลสำรวจการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นระดับมัธยมศึกษา

จากการศึกษาสภาพการณ์จัดการเรียนการสอน ภาษาญี่ปุ่นสำหรับผู้พิการทางสายตาในประเทศไทยของงานวิจัยนี้ จะศึกษาเฉพาะการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในฐานะภาษาต่างประเทศที่ 2 ที่จัดการสอน 6 คาบ/สัปดาห์ พบว่ามีโรงเรียนในโครงการเรียนร่วม จัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นสำหรับนักเรียนผู้พิการทางสายตาในเขตภาคเหนือตอนบนจำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่จังหวัดลำปาง 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนลำปางกัลยาณี และจังหวัดเชียงใหม่ 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ และโรงเรียนธรรมราชศึกษา เขตภาคกลาง จำนวน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัยและโรงเรียนศรีอยุธยา

ด้านหนังสือเรียน จากผลสำรวจพบว่า มี 3 โรงเรียนจากทั้งหมด 5 โรงเรียน จัดการเรียนการสอนโดยยึดหนังสือเรียน Akiko to tomodachi เป็นหลัก อีก 2 โรงเรียนจัดการเรียนการสอนโดยใช้หนังสือเรียน Minna no nihongo เป็นหลัก นอกจากนั้นยังพบอีกว่ามีการผลิตหนังสือเรียน Akiko to tomodachi เล่ม 1-3 เป็นอักษรเบรลล์ โดยการประสานงานระหว่างเจแปนฟาวน์เดชั่น กรุงเทพฯ และ โรงเรียนสอนคนตาบอดโยโกฮาม่า ส่วนหนังสือเรียน Minna no nihongo มีการผลิตเป็นไฟล์อักษรเบรลล์แล้วโดยครูผู้สอน

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความรู้ด้านอักษรเบรลล์ของครูผู้สอนพบว่า มี 2 โรงเรียนที่ครูมีความรู้เรื่องอักษรเบรลล์ คือโรงเรียนลำปางกัลยาณี และโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรณีโรงเรียนศรีอยุธยา ครูการศึกษาพิเศษ(ครูพี่เลี้ยง) มีความรู้ความสามารถในเรื่องตัวอักษรญี่ปุ่น และอักษรเบรลล์ จึงสามารถจัดการสอนสำหรับนักเรียนพิการทางสายตาโดย

ใช้อักษรเบรลล์ได้ โรงเรียนวัดมโนทัยพายัพ และโรงเรียนธรรมราชศึกษา จัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นโดยไม่ใช้อักษรเบรลล์

ด้านวิธีการสอนนั้นนอกจากจะใช้อักษรเบรลล์ แล้วทั้ง 5 โรงเรียนยังใช้วิธีการสอนอื่นอีก เช่น การสอนโดยปากเปล่า คือ การอธิบาย หรือการให้พูดตาม การสอนโดยให้นักเรียนผู้พิการทางสายตา จดบันทึกเป็นอักษรเบรลล์ไทย หรือเบรลล์อังกฤษ เป็นต้น

นอกจากจะจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นสำหรับนักเรียนผู้พิการทางสายตาแบบเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ ครูผู้สอนยังจะต้องสอนเสริมนอกเวลาเรียนให้นักเรียนกลุ่มดังกล่าว อีกทั้งมีระบบที่ให้เพื่อนนักเรียนปกติ คอยดูแลนักเรียนกลุ่มพิการทางสายตาด้วย

ด้านภาระงานสำหรับนักเรียนผู้พิการทางสายตา จะแตกต่างจากภาระงานของนักเรียนปกติ เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านร่างกาย การรับรู้ และสื่อ อุปกรณ์ เช่น ไม่มีแบบฝึกหัดอักษรเบรลล์ การสั่งงานเป็นกลุ่มค่อนข้างลำบาก เป็นต้น

7.2 การจัดเตรียมใบความรู้ การเตรียมการสอน และการสอนร่วมชั้นเรียนปกติ กรณีศึกษาโรงเรียนลำปางกัลยาณี

ในแต่ละบทครูผู้สอนจัดเตรียมทำใบความรู้อักษรเบรลล์ภาษาญี่ปุ่นในส่วนที่สำคัญ เช่น คำศัพท์ บทอ่านทำยบท บทสนทนาประจำบท เป็นต้น ส่วนที่เป็นอธิบายไวยากรณ์ จะทำการพิมพ์เป็นไฟล์ โดยเปลี่ยนจากอักษรภาษาญี่ปุ่นเป็นตัวโรมัน ลบตาราง และเครื่องหมายต่างๆออก เพื่อที่จะสามารถนำไฟล์นั้นให้ครูพี่เลี้ยงที่ดูแลจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มให้นักเรียนพิการทางสายตาใช้ประกอบการเรียน

ด้านการเตรียมการสอน ครูผู้สอนจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนอุปกรณ์ที่ใช้สอนในชั้นเรียนปกติ เนื่องจากครูผู้สอนคิดว่าการจัดการเรียนการสอนต้องเป็นกลาง ไม่นั้นนักเรียนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นหลัก สื่อ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนนั้นเป็นสื่อที่ใช้กับนักเรียนปกติ เช่น บัตรภาพ บัตรคำศัพท์ สื่อจริง แผ่นซีดีรอม โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

การจัดการเรียนการสอน จัดการเรียนการสอนตามลำดับที่เตรียมไว้ โดยเริ่มจากการนำเข้าสู่บทเรียน ฝึกขั้นพื้นฐาน ฝึกขั้นนำไปใช้ แล้วสรุปสิ่งที่เรียนตามลำดับ ในขณะที่นักเรียนปกติฝึกทักษะ หรือทำกิจกรรมอยู่นั้น ครูผู้สอนจะอธิบาย หรือสอบถามเกี่ยวกับบทเรียน กับนักเรียนพิการทางสายตา แล้วให้นักเรียนพิการทางสายตาฝึกกับเพื่อนในห้องเรียน

ด้านการวัดผลจะรายงานเกี่ยวกับการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบความรู้ประจำบท และข้อสอบปลายภาคเท่านั้น

ในปีการศึกษา 2553 การวัดผลสำหรับนักเรียนพิการทางสายตาจะมีรูปแบบการวัดผลต่างจากนักเรียนปกติ กล่าวคือ ในการทดสอบแต่ละครั้ง มีครูอ่านแบบทดสอบ และเขียนบันทึกคำตอบ เวลาในการทำข้อสอบนานกว่านักเรียนปกติประมาณ 1 เท่า ข้อสอบบ้างข้อมีการปรับเปลี่ยน ให้เหมาะสมกับวิธีการทำข้อสอบของนักเรียนพิการทางสายตา เช่น ให้เขียนเสียงอ่านของตัวอักษรคันจิ และเขียนตัวอักษรคันจิจากเสียงอ่าน เปลี่ยนเป็นให้เขียนความหมายของคำศัพท์ หรือเขียนคำศัพท์จากความหมาย เป็นต้น

ในปีการศึกษา 2554 มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการวัดผลจากการอ่านให้ฟัง เป็นแบบทดสอบอักษรเบรลล์ภาษาญี่ปุ่น โดยปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เข้ากับวิธีการทำข้อสอบของนักเรียนพิการทางสายตา ดังวิธีการที่กล่าวมาข้างต้น เนื่องจากครูผู้สอนคิดว่า ต้องการให้นักเรียนพิการทางสายตา เรียนรู้การทำข้อสอบด้วยตัวเอง

นอกจากการวัดผลสัมฤทธิ์แล้วในปีการศึกษา 2554 เพื่อให้นักเรียนพิการทางสายตาทราบถึงความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นของตัวเอง ครูผู้สอนได้สนับสนุนให้นักเรียนพิการทางสายตาเข้าทดสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นของทาง เจแปนฟาวน์เดชันอีกด้วย

การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสำหรับนักเรียนพิการทางสายตานั้น ใช้เกณฑ์ประเมินเหมือนกับเกณฑ์นักเรียนปกติ มีการประเมินโดยใช้เกรด 8 เกรด คือ 0 , 1.0 , 1.5 , 2.0 , 2.5 , 3.0 , 3.5 และ 4.0 ตามลำดับ การประเมินผลส่วนแรกใช้คะแนนดังต่อไปนี้

1) คะแนนด้านพุทธิพิสัย คือ การวัดผลโดยแบบทดสอบ ชิ้นงาน / ภาระงานที่ได้รับมอบหมาย

2) คะแนนด้านจิตพิสัย คือ การเข้าร่วมชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมด้านภาษา และวัฒนธรรมญี่ปุ่น

ส่วนการประเมินผลด้านการอ่าน คิด วิเคราะห์ และการประเมินด้านคุณลักษณะ นักเรียนพิการทางสายตาจะได้รับการประเมินตามสภาพจริง โดยใช้เกณฑ์เดียวกับนักเรียนปกติ

8. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นสำหรับนักเรียนผู้พิการทางสายตา

จากผลการสัมภาษณ์พบว่าปัญหาและอุปสรรคแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านเนื้อหาวิชา และด้านครูและนักเรียน

8.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่า

-ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างราบรื่น เพราะกังวลกับการควบคุมชั้นเรียน การใช้สื่อการสอน และกิจกรรมในห้องเรียน

-การประเมินผลนักเรียนผู้พิการทางสายตาต้องใช้เวลาที่มากกว่าปกติ

-สื่อการสอนสำหรับนักเรียนผู้พิการทางสายตามีน้อย หนังสือเรียนมีแต่ภาษาญี่ปุ่นไม่มีบรรยายภาษาไทย

-เอกสารประกอบการเรียนไม่สามารถจัดทำเป็นอักษรเบรลล์ได้ทันต่อการใช้หรือไม่มีการจัดทำเป็นอักษรเบรลล์

8.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านเนื้อหาวิชาพบว่า

-บางหัวข้อสอนยาก เช่น การผันรูปคำกริยา การให้การรับ สี้ การบอกทาง และตัวอักษรคันจิ เป็นต้น

-บางครั้งไม่สามารถฝึกนักเรียนผู้พิการทางสายตา ร่วมกับนักเรียนปกติได้ เช่น การผันกริยาโดยใช้บัตรคำ การใช้บัตรรูปภาพ และการใช้วีดีโอ เป็นต้น

-การสอนด้านวัฒนธรรมที่ต้องอธิบายโดยใช้รูปภาพ นักเรียนผู้พิการทางสายตาทำความเข้าใจได้ยาก

8.3 ปัญหาและอุปสรรคด้านครู และนักเรียนพบว่า

-ครูผู้สอนภาษาญี่ปุ่นส่วนมากไม่มีความรู้ด้านอักษรเบรลล์ จึงไม่สามารถจัดทำเอกสารประกอบการเรียนให้นักเรียนพิการทางสายตาได้

-ครูผู้สอนภาษาญี่ปุ่นยังไม่ทราบหลักการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้พิการทางการมองเห็น วิธีการสอนจึงทำตามความถนัดของแต่ละบุคคล

-นักเรียนต้องใช้เวลาปรับตัวกับอักษรเบรลล์ญี่ปุ่น รวมถึงกฎระเบียบต่างๆที่แตกต่างจากการเขียนด้วยตัวอักษรปกติ

-นักเรียนกดดัน และเกรงใจกับการสอบแบบมีคนอื่นอ่านให้ฟัง นักเรียนต้องการข้อสอบที่เป็นอักษรเบรลล์ เพราะจะลดความกดดัน และมีเวลาทำ และทบทวนมากขึ้น

9. แนวทางการแก้ไขปัญหาสำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นสำหรับนักเรียนผู้พิการทางสายตา

9.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน

หากเป็นโรงเรียนในโครงการเรียนร่วม ควรมีการตกลงกับฝ่ายบริหาร ครูการศึกษาพิเศษ(ครูพี่เลี้ยง) และครูผู้สอน ในเรื่องการจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และการให้บริการต่างๆ ควรปรึกษา หรือขอความช่วยเหลือโดยตรงจากครูการศึกษาพิเศษโดยตรงในเรื่องดังต่อไปนี้ เช่น การผลิตสื่อการสอน เอกสารที่ใช้สอน การช่วยดูแลนักเรียนในคาบเรียน หรือช่วงจัดการทดสอบเพื่อวัดและประเมินผล

เพื่อให้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นไปอย่างราบรื่น ครูผู้สอนจะต้องชี้แจง ทำความเข้าใจกับนักเรียนปกติ และนักเรียนผู้พิการทางสายตาในเรื่อง การสอน ภาระงาน และการประเมินผลว่าจะมีความแตกต่างกันระหว่างผู้เรียนทั้งสองกลุ่มก่อนลงมือสอน และควรมีการออกแบบการวัดและประเมินผลตามศักยภาพของผู้เรียน

9.2 ด้านเนื้อหาวิชา

ครูผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนจากเดิม เพื่อให้ทั้งผู้เรียนปกติ และผู้เรียนพิการทางสายตาเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างไม่เป็นอุปสรรคต่อกัน เช่น พูดออกเสียงในขณะที่เขียนกระดานเพื่อให้ นักเรียนผู้พิการทางสายตารับรู้เหมือนกับนักเรียนปกติ พูดออกเสียงบัตรภาพ บัตรคำที่ใช้เพื่อให้ นักเรียนพิการทางสายตาได้ฝึกไปพร้อมกับเพื่อนในห้อง

เนื้อหาในส่วนที่สอนยากอาจจะต้องเรียกนักเรียนผู้พิการทางสายตามาเพื่ออธิบายเพิ่มเติม หรือใช้วิธีการสอนแบบอื่น เช่น ให้นักเรียนผู้พิการทางสายตาเป็นผู้แสดงท่าทาง โดยมีครูคอยช่วยเหลือ แล้วให้เพื่อนช่วยกันแต่งประโยค หากใช้วีดีโอในการสอน ครูผู้สอนจะต้องบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ฟังไปพร้อมๆกับการให้ดูวีดีโอ

เรื่องการเขียนตัวอักษร หรือจดจำอักษรแบบปกติ เช่น ฮีรางานะ คาตากานะ และคันจิ ให้ขึ้นอยู่กับวิจรรณญาณของครูผู้สอน แต่ต้องคำนึงถึงความจำเป็นในการสอน การนำไปใช้ของผู้เรียน และศักยภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

9.3 ด้านครู และนักเรียน

โรงเรียนในโครงการเรียนร่วม โดยปกติจะมีครูการศึกษาพิเศษประจำการเพื่อคอยดูแล และช่วยเหลือบริการนักเรียนพิการทางสายตา อาจจะอบรมความรู้ทางด้านตัวอักษรญี่ปุ่น ไวยากรณ์เบื้องต้นให้กับครูการศึกษาพิเศษเหล่านั้น เพื่อจะได้ช่วยจัดทำสื่อ เอกสารประกอบการเรียนได้อย่างง่าย และถูกต้องมากขึ้น อีกทางหนึ่งครูผู้สอนอาจจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับอักษรเบรลล์ญี่ปุ่น อักษรเบรลล์ไทยเพื่อจะได้ทำเอกสาร ตรวจแบบฝึกหัด รวมถึงตรวจข้อสอบของนักเรียนผู้พิการทางสายตาได้

ควรมีการจัดอบรมการสอนภาษาญี่ปุ่นสำหรับนักเรียนผู้พิการทางสายตา เพื่อให้ครูผู้สอนทราบถึงหลักการในการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้พิการทางสายตา การวัดและประเมินผลตามความถนัดของแต่ละบุคคล

นักเรียนผู้พิการทางสายตาที่เรียนภาษาญี่ปุ่น ควรได้รับความรู้เกี่ยวกับอักษรเบรลล์ญี่ปุ่น เนื่องจากจะเป็นการเรียนรู้ที่ได้ครบทั้ง 4 ทักษะ และยังมี การจัดสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่น(JLPT)โดยใช้ข้อสอบอักษรเบรลล์ญี่ปุ่น

10. ข้อเสนอแนะต่องานวิจัย

- ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในภูมิภาคอื่นให้ครอบคลุมทั่วประเทศ และต่อยอดการวิจัยในเรื่องการผลิตสื่อหนังสือเรียน เอกสารต่างๆที่เป็นอักษรเบรลล์
- จำนวนนักเรียนผู้พิการทางสายตามีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากมีการเลื่อนชั้นเรียนของผู้เรียน ดังนั้นควรมีการสำรวจ และเก็บข้อมูลเป็นข้อมูลพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง
- ควรได้รับการส่งเสริม สนับสนุนด้านการผลิตสื่อ หนังสือเรียน จากหน่วยงานของรัฐภายในประเทศ เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้พิการ
- ควรมีการวิจัยต่อยอดในเรื่องของข้อสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่น (JLPT) เพื่อนำผลที่ได้มาปรับใช้ในการสร้างแบบทดสอบทางด้านภาษาในการสอบเข้าเรียนต่อของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ภาคผนวก

(1) อุปกรณ์ เครื่องมือสำหรับเขียนอักษรเบรลล์

- 1 เรียกว่า Slate
- 2 เรียกว่า Stylus
- 3 เรียกว่า Braille

(2) เว็บไซต์ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษ้อักษรเบรลล์แบ่งตามกลุ่มการใช้งาน

กลุ่มที่ 1 สอนตัวอักษรเบรลล์ญี่ปุ่นภาษาญี่ปุ่น

<http://www.yoihari.net>

<http://heartland.geocities.jp>

<http://aichivc.jp>

<http://www.homemate-navi.com>

กลุ่มที่ 2 ช่วยเขียน และอ่านอักษรเบรลล์ภาษาญี่ปุ่น

<http://www.asahi-net.or.jp>

<http://www.geocities.co.jp>

(3) ตารางอักษรเบรลล์ญี่ปุ่น กรณีอ่าน

あ	い	う	え	お	は	ひ	ふ	へ	ほ	きゃ	きゅ	きょ
か	き	く	け	こ	ま	み	む	め	も	しゃ	しゅ	しょ
さ	し	す	せ	そ	や	ゆ	よ			ちゃ	ちゅ	ちょ
た	ち	つ	て	と	ら	り	る	れ	ろ	にゃ	にゅ	にょ
な	に	ぬ	ね	の	わ					ひゃ	ひゅ	ひょ
										みゃ	みゅ	みょ
が	ぎ	ぐ	げ	ご						りゃ	りゅ	りょ
ざ	じ	ず	ぜ	ぞ						ぎゃ	ぎゅ	ぎょ
だ	ぢ	づ	で	ど						じゃ	じゅ	じょ
ば	び	ぶ	べ	ぼ						ぢゃ	ぢゅ	ぢょ
ぱ	ぴ	ぷ	ぺ	ぽ						ぢゃ	ぢゅ	ぢょ
っ	ー									びゃ	びゅ	びょ
										びゃ	びゅ	びょ

(<http://www.k5.dion.ne.jp>)

บรรณานุกรม

LinkedIn Corporation. “การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม.” 2014. <http://www.slideshare.net>.

เจแปนฟาวน์เดชั่น. “ผลสำรวจสถาบันสอนภาษาญี่ปุ่นในต่างประเทศ.” *ตะวันออก* (2553): 1-3.

กระทรวงศึกษาธิการ. *พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ*. กรุงเทพฯ, 2551.

ธีรัช ลอมศรี และ TAKATSUKA Naoko. “การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นสำหรับผู้พิการทางสายตาระดับชั้นมัธยมศึกษาภาคเหนือ.” *เอกสารหลังการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายผู้พิการครั้งที่ 5* 2554.

宮崎県立視覚障害者センター. *点字の読み方*. 宮崎: 宮崎県立視覚障害者センター, 2005.

日本点字委員会. *日本点字表記法*. 日本点字委員会, 2001